

Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology

วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/index>

Wat Wang Tawan Tok Nakhon Si Thammarat, Thailand

pp. 55-70

บทความวิจัย

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย
ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)
ในเขตกรุงเทพมหานคร*

EARLY CHILDHOOD PRIVATE SCHOOL ADMINISTRATION MODEL
FOLLOWING THE CORONAVIRUS DISEASE 2019 PANDEMIC IN BANGKOK

วริยนันท์ สิริกรกาญจนาน¹, เยาวนุช ทานาม², จิราภรณ์ พจนารีย์วงศ์³, จิตรา ชนะกุล⁴,
สมโชติ จุลกเสถียร⁵

Varinun Sirigongjanana¹, Yaowanuch Thanam², Jiraporn Potjana-areewong³, Chittra Chanagul⁴,
Somchote Chulakasate⁵

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹Faculty of Education Western University, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²Faculty of Education Mahasarakham University, Thailand

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

³Faculty of Education Rajanagarindra Rajabhat University, Thailand

⁴คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

⁴Faculty of Education Mahasarakham University, Thailand

⁵โรงเรียนอนุบาลวัดชลพล สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

⁵Anubanwatcharapol School Office of The Private Education (OPEC), Thailand

¹Corresponding author E-mail: sirigongjanana2050@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) ศึกษาแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ

ผู้รับใบอนุญาต จำนวน 8 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองของสถานศึกษา เอกชนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตบางเขน และ เขตมีนบุรี ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 8 โรงเรียน รวมเป็น 32 คน เป็นการวิจัยแบบ ผสานวิธี ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ 1) ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย และ 2) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิด ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ข้อมูลเชิง คุณภาพวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พิจารณาโดยรวม พบว่า มี ค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เรียงลำดับดังนี้ การปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม ($\bar{X} = 3.71$) การบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.45$) การแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.35$) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ ($\bar{X} = 3.31$) รูปแบบการบริหารสถานศึกษา เอกชนระดับปฐมวัย รูปแบบ P-STR มี 4 องค์ประกอบ คือ P = Professional Learning Community (PLC) หมายถึง ชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ S = Social Media หมายถึง สื่อสังคม (ออนไลน์) ใช้ในการติดต่อสื่อสารมีปฏิสัมพันธ์ T = Technology Disruption หมายถึง การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ และ R = Relationship with parents หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาเอกชน, ปฐมวัย, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

Abstract

This research aims to 1) study the problem condition; barriers to the administration of private early childhood educational institutions affected by the COVID-19 pandemic, and 2) study the management of private early childhood educational institutions. Following the COVID-19 pandemic, key information providers include school administrators and licensees. The sample includes executives. Teachers and parents of private early childhood educational institutions affiliated with the Office of the Private Education Promotion Commission totaling 32 of 8 schools from Bang Khen and Min Buri districts were obtained from Purposive Sampling. Two phases of research were conducted: 1) studying the problem condition; and 2) establishing a model for the administration of early childhood private schools. Tools include open-ended queries. Quantitative data analyzed with computer programs, qualitative data analyzed in-depth interviews. Statistics used include averages, standard

deviations, etc. The results showed that the problem condition Barriers to the administration of private early childhood schools affected by the COVID-19 pandemic, considered as a whole, showed a moderate average ($\bar{X} = 3.47$), sorted as follows: compliance with social measures ($\bar{X} = 3.71$), academic administration ($\bar{X} = 3.45$), exchange of learning communities ($\bar{X} = 3.35$), adoption of technology and innovation ($\bar{X} = 3.31$), early childhood private school management model. “The P-STR” model has 4 components: P = Professional Learning Community (PLC) refers to the community of professional learning exchange, S = Social Media refers to social media (online). T = Technology Disruption refers to the application of technology and innovation in school administration, and R = Relationship with parents refers to the good relationship between the school and parents.

Keywords: Administration of Private Schools, Early Childhood, Coronavirus Disease 2019

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พบครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงและกระจายไปกว่า 219 ประเทศทั่วโลก องค์การอนามัยโลก (WHO) จึงได้ประกาศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ว่า โรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (โควิด-19) เป็นโรคระบาดใหญ่ มีรายงานจำนวนผู้ป่วยยืนยันและผู้เสียชีวิต ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 จำนวน 83,969,814 และ 1,833,738 ตามลำดับ มีอัตราการเสียชีวิตโดยเฉลี่ยทั่วโลกที่ตรวจพบคือ 2.18% ซึ่งเปอร์เซ็นต์นี้ขึ้นลงตามเพศ อายุ และสถานะสุขภาพของผู้ป่วย ตลอดจนระบบสาธารณสุขในแต่ละประเทศ (Ibrahim M. H., 2022) ดังนั้นโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จึงเป็นโรคติดต่อที่มีผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพ รวมทั้งส่งผลเสียต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ สำหรับประเทศไทย รัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน จำนวน 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 มีผลบังคับในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 และฉบับที่ 2 มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2563 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2564) และมีมาตรการทางสังคมต่างๆ เพื่อควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อาทิเช่น การฉีดวัคซีน การปฏิบัติตามมาตรการ D M H T T ของกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ Distancing (การเว้นระยะห่างกับบุคคล) Mask Wearing (การสวมหน้ากากอนามัย) Hand Washing (การล้างมือบ่อย ๆ) Testing (การตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย

อย่างสม่ำเสมอ) และ Thai Cha na (การสแกนแอปไทยชนะทุกครั้งที่เดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ) และการคัดกรองตรวจหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ด้วย Antigen Test Kit (ATK) (กองบริหารระบบบริการสุขภาพจิต, 2564)

สำหรับมาตรการทางการศึกษา มีแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หรือเจ้าของสถานศึกษา มีดังนี้คือ 1) ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติ โดยจัดตั้งคณะทำงานดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดในสถานศึกษา 2) ทบทวน ปรับปรุง ซ่อมแซมปฏิบัติตามแผนฉุกเฉินของสถานศึกษา 3) ให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์นโยบาย มาตรการ การปฏิบัติตน การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เกี่ยวข้อง และลดการตีตราทางสังคม (Social stigma) 4) มีมาตรการคัดกรองสุขภาพของทุกคน บริเวณจุดแรกเข้าไปภายในสถานศึกษา (Point of entry) 5) ควรพิจารณาการปรับให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเหมาะสมตามบริบทได้อย่างต่อเนื่อง มีการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนหรือลาป่วย 6) หากพบนักเรียน ครู บุคลากร หรือผู้ปกครองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ป่วยยืนยันเข้ามาในสถานศึกษา ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ 7) มีมาตรการให้นักเรียนได้รับอาหารกลางวันและอาหารเสริมตามสิทธิที่ควรได้รับ กรณีพบอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกักตัว และ 8) มีการควบคุม กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรการอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า มาตรการทางการศึกษาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา แต่สถานศึกษายังประสบปัญหาวิกฤติ เนื่องจากสถานศึกษาเกือบทุกแห่งทั่วโลกต้องปิดการเรียนการสอนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จากข้อมูลของยูเนสโก (UNESCO) พบว่ามีนักเรียนจำนวน 1.38 พันล้านคน ได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษา ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงต่อระบบการจัดการศึกษา (World Economic Forum, 2020) โดยสถานศึกษายังต้องมีการจัดการเรียนการสอนตามปกติเพื่อมิให้การศึกษาของนักเรียนหยุดชะงัก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดที่สุดคือ สถานศึกษาแต่ละแห่งมีการปรับการเรียนสอนในหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบ on-line on-hand on-air และ on-demand หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นภาวะวิกฤติที่ผู้บริหารต้องจัดการทั้งระหว่างกาเกิดวิกฤติ และภายหลังวิกฤติ (เทียน ทองแก้ว, 2563) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีความรู้ความสามารถที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อลดความเสี่ยงและป้องกันไม่ให้เกิดการจัดการเรียนการสอนส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ผู้บริหาร ครู หรือผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และเอื้ออำนวยให้เกิดการ

ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กปฐมวัย สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

สถานศึกษาระดับปฐมวัย เป็นสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เนื่องจากในสถานศึกษาจะประกอบด้วยผู้คนจำนวนมาก อาทิเช่น นักเรียน ครูหรือผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องมาอยู่รวมกัน จึงมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสได้ง่ายหากจัดการไม่ดี ไม่สามารถรับมือและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) (สุพริศร์ สุวรรณิก, 2563) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานและมีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตให้ผ่านพ้นไปด้วยดี ถ้าผู้บริหารขาดทักษะภาวะผู้นำ ก็จะไม่สามารถนำพาสถานศึกษาไปต่อได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประเมินสภาพสถานศึกษา ปัจจัยเสี่ยง โอกาส และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) มาตรการในการเปิดเทอม จึงมีความสำคัญมากในการควบคุมการระบาด การวางแผนเปิดเทอมจึงต้องมั่นใจว่า สามารถควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดของโรคในเด็กนักเรียนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

จากสภาพปัญหาและด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยภายหลังการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขตพื้นที่บางเขน และมีนบุรี ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาเอกชนภายหลังเกิดสถานการณ์วิกฤตของประเทศ และนำพาสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ให้สถานศึกษาระดับปฐมวัยได้รูปแบบการบริหารภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสถานการณ์วิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)
2. ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขต

พื้นที่บางเขน และมีนบุรี ครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีรายละเอียด ดังนี้ ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการโดย

1. ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) โดยใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถามสภาพปัญหาอุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองของสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตบางเขน และเขตมีนบุรี จำนวน 8 โรงเรียน รวม 280 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 โรงเรียน ๆ ละ 4 คน รวมเป็น 32 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางสังคม 4) ด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ และ 5) ด้านการให้ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การบริหาร ข้อคำถามตอนนี้มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

4. นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้อง ระหว่างประเด็นข้อคำถามในการสอบถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruency: IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) จากนั้นคณะผู้วิจัยวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำ

ข้อมูลที่ได้มาสรุปเพื่อ กำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับ ปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

6. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จากนั้นสรุป วิเคราะห์ผลศึกษาสภาพ ปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พร้อมกับการกำหนดรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (โควิด-19)

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการโดย

1. ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายการกระจายอำนาจ การบริหารงานวิชาการไปปฏิบัติของสถานศึกษาในอีสานใต้ ของ สุธรรม สุบรรณาง และคณะ (สุธรรม สุบรรณาง และคณะ, 2556) คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ ของ สมชาย พุทธโกสัย และคณะ (สมชาย พุทธโกสัย และคณะ, 2556) และการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของรัตนา กาญจนพันธ์ (รัตนา กาญจนพันธ์, 2563)

3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาในระยะที่ 1 มากำหนดเป็นกรอบแนวความคิด รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

4. สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

5. หาคุณภาพความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ด้านหลักสูตรและการสอน มีคุณวุฒิจบการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์ด้านวิชาการไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน ด้านสาธารณสุขมีประสบการณ์ด้านสุขภาพและพัฒนาการเด็กไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน และด้านการศึกษาปฐมวัย มีประสบการณ์ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน ได้ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 4.75 ระดับเหมาะสมมากที่สุด จากนั้นปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพื่อให้รูปแบบการบริหาร

สถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ มูลเชิงคุณภาพตรวจสอบคุณภาพโดยหาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้มาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ คะแนน 1.00 - 1.50, 1.51 - 2.50, 2.51 - 3.50, 3.51 - 4.50 และ 4.51 - 5.00 มีความเหมาะสมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุดตามลำดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การแบ่งวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ใช้แบบสอบถาม และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าสถิติเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้ Content Analysis

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ปรากฏผลวิจัยดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ใน 5 ด้าน

สภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.45	0.54	ปานกลาง
2. ด้านการแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้	3.35	0.14	ปานกลาง
3. ด้านการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม	3.71	0.23	มาก
4. ด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้	3.31	0.62	ปานกลาง
5. ด้านการให้ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง	3.54	0.47	มาก
รวม	3.47	0.73	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.47) และเมื่อ

พิจารณาแยกเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม ($\bar{X} = 3.71$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการให้ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.54$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.45$) ด้านการแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.35$) และด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ ($\bar{X} = 3.31$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) และความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผู้รับใบอนุญาต ครู และผู้ปกครอง จากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ปรากฏผลวิจัยดังแสดงตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผู้รับใบอนุญาต ครู และผู้ปกครอง จากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จากแบบสอบถามปลายเปิด

รูปแบบการบริหารสถานศึกษา เอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโร นา 2019 (โควิด-19)	ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จากแบบสอบถามปลายเปิด
ด้านการบริหารงานวิชาการ	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย เป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดในสถานศึกษา และมีความจำเป็นอย่างมากที่ สถานศึกษาต้องปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยในทุกกิจกรรม เนื่องจากที่ผ่านมาครูใช้วิธีการสอนหลากหลายผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งเด็กปฐมวัยสามารถนั่งฟังครูสอนได้ภายในระยะเวลาสั้น ๆ ตามช่วงความสนใจของเด็ก ดังนั้นครูจำเป็นต้องปรับกระบวนการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น ให้เด็กร้องเพลง เคลื่อนไหวจังหวะตามจินตนาการของตนเอง โดยครูสอดแทรกสาระความรู้ผ่านบทเพลงนั้น ๆ เป็นต้น
ด้านการแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	สถานศึกษาหลายแห่งใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความร่วมมือทางองค์กรวิชาชีพ และเกิดเครือข่ายด้านการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะการดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ และเนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดนี้ส่งผลให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ต่างมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นการแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงมีประโยชน์และมีความสำคัญเช่นเดียวกัน
ด้านการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม	การปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม สถานศึกษาควร เฝ้าระวังความปลอดภัยภายในสถานศึกษา และโดยรอบ ๆ ด้วยการเว้นระยะห่างทางสังคม สวมแมส ล้างมือโดยใช้เจลแอลกอฮอล์ หรือเจลทำความสะอาดมือ รวมทั้งการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ซึ่งการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคมนี้สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เชื้อโรคแพร่ระบาด

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผู้รับใบอนุญาต ครู และผู้ปกครอง จากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จากแบบสอบถามปลายเปิด (ต่อ)

รูปแบบการบริหารสถานศึกษา เอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโค โรนา 2019 (โควิด-19)	ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จากแบบสอบถามปลายเปิด
ด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาใช้	การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ ภายใต้การได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) มีความสำคัญกับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีเครื่องมือ มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ และสื่อใหม่ ๆ เป็นต้น เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก ทั้งจากโทรทัศน์ และโทรศัพท์มือถือ หรือสื่อเทคโนโลยีอื่น ๆ
ด้านการให้ความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครอง	ผู้ปกครองแทบทุกครอบครัว ต่างได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) โดยเฉพาะผู้ปกครองเด็กระดับปฐมวัย เพราะในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับเด็กนั้น ผู้ปกครองต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา โดยเฉพาะเด็กวัยเล็กมาก ๆ ดังนั้นการให้ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ขาดไม่ได้ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออนไลน์ จึงเป็นที่สามารถกระทำได้ ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนที่สากลเรียกว่า “Home School” ดังนั้นผู้ปกครองทุกคนจึงสามารถจัดการศึกษาที่บ้านให้กับลูกได้ ถือเป็นบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้ปกครอง เพราะนอกจากได้ให้การศึกษากับลูกแล้ว ยังได้สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของลูกอย่างใกล้ชิดอีกด้วย

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) งานวิชาการเป็นงานที่มีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างมาก สถานศึกษาต้องปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยในทุกกิจกรรม สถานศึกษาหลายแห่งใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติตามมาตรการทางสังคมนี้สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เชื้อโรคแพร่ระบาด และมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออนไลน์ ซึ่งเป็นที่สามารถกระทำได้ ถือเป็น ถือเป็นบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้ปกครอง เพราะนอกจากได้ให้การศึกษากับลูกแล้ว ยังได้สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของลูกอย่างใกล้ชิดอีกด้วย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พบว่า สภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม ($\bar{X} = 3.71$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.45$) ด้านการแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.35$) และด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์ในการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสังคม ดังที่ ปิยะวรรณ ปานโต กล่าวว่า สถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้เด็กนักเรียน ได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดทำสื่อและนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยมาใช้และสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เข้าใจและมีความรู้เข้าถึงได้ง่ายขึ้นในรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนแบบเดิมที่นั่งเรียนในชั้นเรียน แต่เป็นการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยี (Technology-based learning) ซึ่งจะครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ โดยการเรียนการสอนนักเรียนระดับอนุบาล 1 ใช้ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 50 นาที ผ่านช่องโทรทัศน์และเว็บไซต์ และ 10 นาที สื่อสารผู้ปกครองและนักเรียนด้วยระบบโทรศัพท์ (Line) และอื่น ๆ โดย มอบใบงานให้นักเรียนและผู้ปกครองสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองผ่านไลน์ จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ ภายใต้อาคารเรียนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) นี้ ส่งผลให้เกิดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสได้เป็นอย่างดีและยังเป็นอีกมาตรการหนึ่งในการ ควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อสามารถรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ (ปิยะวรรณ ปานโต, 2563) และสอดคล้องกับ ภูมิมา ภิญญินันท์ ที่กล่าวว่า ในสถานการณ์โควิด-19 ระบาด ควรเปลี่ยนให้ทุก ๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้เด็กนักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้อารมณ์ รับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ สถานที่ พ่อแม่ และความพร้อมของเด็กในแต่ละช่วงวัย (ภูมิมา ภิญญินันท์, 2563)

2. จากผลการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ผลการศึกษาได้รูปแบบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

P = Professional Learning Community (PLC) หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ

S = Social Media หมายถึง สื่อสังคม (ออนไลน์) เป็นแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Facebook, YouTube, Instagram, TikTok และ Twitter ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้คนบนโลกนี้สามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้

T = Technology Disruption หมายถึง การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้มีคุณภาพก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

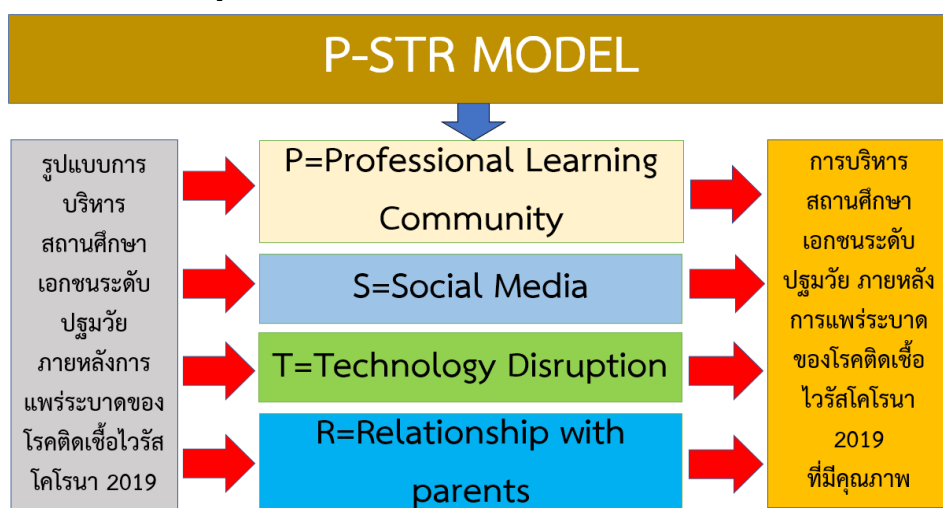
R = Relationship with parents หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง การที่ผู้ปกครองมีโอกาสนและบทบาทในการศึกษาทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และด้วยความเชื่อที่ว่าพ่อแม่ คือ ครูที่ดีที่สุดของลูกและเป็นผู้ที่มีความปรารถนาดีต่อลูกมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์การศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พบว่า การบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย มีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการวางรากฐานของเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัย ดังนั้นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จึงประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ และการให้ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ นี้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ภายใต้มาตรการการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ดังที่ ธาณินทร์ อินทวิเศษ และคณะ กล่าวว่า ความร่วมมือในเรื่องการศึกษาจะมีมากขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในอนาคตจะเกิดความร่วมมือมากขึ้นระหว่างครูผู้พัฒนาเนื้อหา เป็นต้น ในลักษณะข้ามสถานศึกษาในระบบ Online learning อาจช่วยแบ่งปันครูที่ชำนาญและสอนเก่งในวิชาหนึ่งไป ยังโรงเรียนอื่น ๆ หรือใช้เนื้อหาพร้อมกันเพื่อประหยัดเวลาในการพัฒนา สามารถถกเถียงแลกเปลี่ยน ความรู้ระหว่างทฤษฎีต่าง ๆ ภายในศาสตร์ได้ และเชื่อมโยงระหว่างสาขาอื่น ช่วยให้เกิดช่องว่างของศาสตร์ความรู้ สามารถพัฒนาส่วนอื่น ๆ ที่ขาดอยู่ให้เกิดความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไป (ธาณินทร์ อินทวิเศษ และคณะ, 2564) และดังที่ ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์ กล่าวว่า ครูควรออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอน

อย่างมีแผนที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทั้งนี้ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด เช่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งเทอมหรือทั้งปี ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน (ภูษิมา ภิญญูสินวัฒน์, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เรียก “P-STR MODEL” ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้คือ P = Professional Learning Community (PLC) หมายถึง ชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ S = Social Media หมายถึง สื่อสังคม (ออนไลน์) ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้ T = Technology Disruption หมายถึง การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้มีคุณภาพก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และ R = Relationship with parents หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ภาพที่ 1 P-STR MODEL : รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า 1) สภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่าด้านการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม และด้านการให้ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ และด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) หรือรูปแบบ “P-STR” มีแนวคิดสำคัญ เน้นการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยใน 5 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาระดับปฐมวัยมีความจำเป็นต้องปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยและช่วงความสนใจของเด็กในทุกกิจกรรม เช่น กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและไม่เบื่อหน่ายต่อการจัดการเรียนรู้ของครู 2) ด้านการแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ บทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีคือการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้กระบวนการทำงานร่วมกันในการพัฒนาวิชาชีพของครู (lesson study approach) จะส่งผลให้เกิดการดำเนินงานในลักษณะ กลุ่มแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อาทิ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนบทเรียน การสอนและการสังเกต การสืบสอบผลการปฏิบัติงาน การปรับปรุงแก้ไขบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น 3) ด้านการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคม เป็นการเว้นระยะห่างทางสังคม โดยสถานศึกษาจำเป็นต้องเฝ้าระวังความปลอดภัยภายในสถานศึกษาด้วยการเว้นระยะห่างทางสังคม สวมแมส ล้างมือโดยใช้เจลแอลกอฮอล์ หรือเจลทำความสะอาดมือ รวมทั้งการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ซึ่งการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคมนี้สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เชื้อโรคแพร่ระบาดในเด็กปฐมวัย 4) ด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ จะทำให้สถานศึกษามีอุปกรณ์ วิธีการจัดเรียนการสอนใหม่ ๆ และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ซึ่งเทคโนโลยีที่สถานศึกษานำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก ได้แก่ โทรทัศน์ และโทรศัพท์มือถือ หรือสื่อเทคโนโลยีอื่น ๆ เป็นต้น และ 5) ด้านการให้ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง กิจกรรมความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษากับผู้ปกครอง เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ให้มีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยจึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน หรือการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียของผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการ

พัฒนาความเจริญก้าวหน้าของเด็กในทุก ๆ ด้าน ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปคือ 1) ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบ P-STR ในสถานศึกษาระดับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ระดับชั้นพื้นฐาน หรือระดับอุดมศึกษา เป็นต้น 2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ภายหลังจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) และ 3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แนวทางการบริหารจัดการ การควบคุมโรค ใน สถานที่กักกันซึ่งทางราชการกำหนด (GUIDELINE FOR DISEASE CONTROL IN QUARANTINE FACILITIES) ฉบับปรับปรุง VERSION 4. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: องค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 5 มกราคม 2564 จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER17/DRAWER002/GENERAL/DATA0002/00002647.PDF>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อการจัดการภาวะระบาดของโรคโควิด-19 ในข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1). เรียกใช้เมื่อ 5 มกราคม 2564 จาก <http://www.stopcorruption.moph.go.th/application/editors/userfiles/files/.pdf>
- กองบริหารระบบบริการสุขภาพจิต. (2564). ประกาศมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กองบริหารระบบบริการสุขภาพจิต. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤศจิกายน 2564 จาก <http://mhso.dmh.go.th/fileupload/20211027925864550.pdf>
- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาไทยในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. วารสารครูสภาวิทยารักษ์, 1(2), 1-20.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ. (2564). ภาพสะท้อนการศึกษาไทยภายหลังภาวะโควิด 2019. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(4), 323-333.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะวรรณ ปานโต. (2563). การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร .

- ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. เรียกใช้เมื่อ 5 มกราคม 2564 จาก <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>
- รัตนา กาญจนพันธ์. (2563). การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19). วารสารดุขุภีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 10(3), 545-556.
- สมชาย พุทธโกสัย และคณะ. (2556). คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ. วารสารสมาคมนักวิจัย, 18(2), 84-98.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563. เรียกใช้เมื่อ 5 มกราคม 2564 จาก <https://pccl.ac.th/home/?p=298>
- สุธรรม สุบรรณาจ และคณะ. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการไปปฏิบัติของสถานศึกษาในอีสานใต้. วารสารสมาคมนักวิจัย, 18(2), 29-41.
- สุพริศร์ สุวรรณิก. (2563). ไวรัสโคโรนา: ฝันร้ายของเศรษฐกิจโลก ? เรียกใช้เมื่อ 5 มกราคม 2564 จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_24Feb2020.aspx
- Ibrahim M. H. (2022). COVID- 19 Global Humanitarian Response Plan: An optimal distribution model for high-priority countries. ISA Transactions, 124(5), 1-20.
- World Economic Forum. (2020). The World Economic Forum COVID. Retrieved August 16, 2020, from <https://www.weforum.org/agenda/2020/07/covid19-education-lockdown-children/>